

ZILĀKALNA VIĻNOTĀ LĪDZENUMA AINAVA

1. Ainavas struktūras raksturojums

Ainavas struktūru nosaka Burtnieka līdzenuma viļņotais reljefs. Ainavu telpas austrumu daļā zemes izmantošanas struktūrā dominē mozaīkveida ainava, kurā pārsvarā ir meliorētas lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes pašlaik relatīvi intensīvi apstrādā, kā rezultātā zemes izmantošanas struktūrā te dominē aramzemes.

Ainavu telpas rietumu daļu aizņem mitrie meži un Zažēnu (Zilākalna) augstais purvs, kurā savukārt lielāko daļu aizņem kūdras ieguves lauki.

2. Ainavas raksturojums un attīstība

2.1. Ainavas bioloģiskās daudzveidības raksturojums

Ainavas bioloģiskā vērtība ir saistīta galvenokārt ar Zažēna purva apkārtnē esošajiem mitrajiem priedes un mistrotu audžu mežu nogabaliem. Zilākalna nogāzes un tuvāko apkārtni aizņem platlapju audzes. Minētie meža nogabali atbilst nacionālā nozīmes biocentra prasībām (7.1.8.). Te ir izplatīti boreālo mežu, nogāžu un gravas mežu biotopi. Minētās mežaudzes ir piemērotas melnajai dzilnai un citām bioloģiski vērtīgu mežaudžu raksturojošām indikatorsugām. 71 ha aizņem dabiskie mežu biotopi. Pašlaik šajā teritorijā ir izveidots dabas liegums „Zilaiskalns”, kas atbilst NATURA 2000 statusam.

2.2. Ainavas estētiskās un kultūrvēsturiskās vērtības

Ainavas estētiskais novērtējums:

Izcila skatu perspektīva paveras no a/s Latvijas Valsts meži iekārtotās skatu vietas Zilākalnā. Ainaviski pievilcīgs ir autoceļš Rubene – Bērzaine.

Ainavas kultūrvēsturiskais novērtējums:

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju meliorācijas rezultātā kultūrvēsturiskā ainavu struktūra ir stipri pārveidota. Skatoties no Zilākalna paveras Latvijai raksturīgā mozaīkveida ainava, kas salīdzinot ar pagājušā gadsimta trīsdesmitajiem gadiem ir stipri pārmainījies, jo pagājušā gadsimta sākumā mozaīkveida ainavas vietā te dominēja lauksaimniecības zemju ainava.

2.3. Ainavas sociālekonomiskā nozīme

Pašreiz lauksaimniecības zemes tiek relatīvi intensīvi izmantotas, kas ir viens no priekšnoteikumiem mozaīkveida ainavas struktūras saglabāšanā.

Zilākalna (Zažēnu) purvā notiek kūdras ieguve.

Zilaiskalns ir iecienīts tūrisma objekts un to apmeklē arī daudzi individuālie tūristi.

2.4. Vispārējās tendences ainavu struktūras attīstībā un to ietekmējošie faktori

Lauksaimniecības zemju atstāšana atmatā un to pakāpeniska aizaugšana ar krūmiem. Perspektīvā, pateicoties Valmieras tiešajam tuvumam un relatīvi pievilcīgai ainava iespējams ciemu apbūves attīstība. To paredz arī Kocēnu pagasta attīstības programma un teritorijas plānojums.

2.5. Ainavu vai ainavu elementu pašreizējais aizsardzības režīms un tā ietekme uz ainavu izmantošanu un apsaimniekošanu

Zilākalna viļņotā līdzenuma ainava atrodas ZVBR neitrālajā zonā, izņemot dabas liegumu „Zilaiskalns”. Zonējums pašreiz būtiski neregulē zemes izmantošanu ainavu telpā.

2.6. Vēlamā ainavu struktūra un tās elementu attīstība

1. Jāsaglabā pašreizējā lauksaimniecības un meža zemju attiecība.
2. Iespējams jaunu ciema apbūves attīstība, bet tā jāizvieto tā, lai tā neveidotu dominanti skatu perspektīvā skatoties no Zilākalna.

2.7. Priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

1. Nav ieteicama enerģētiskas koksnes plantāciju ierīkošana.
2. Pieļaujama jaunu ciema apbūves attīstība, bet tā jāizvieto tā, lai tā neveidotu dominanti skatu perspektīvā skatoties no Zilākalna.
3. Jāsaglabā augsts tūrisma infrastruktūras līmenis Zilākalnā.
4. Zilākalna meža masīvā:
  - Nav pieļaujama mežsaimnieciska iejaukšanās teritorijas mežos, izņemot biotehniskos pasākumus, kas varētu palielināt teritorijas bioloģisko vērtību.
  - Vēlams palielināt mežu platības pie teritorijas robežām, apmežojot lauksaimniecībā izmantojamās zemes, lai nodrošinātu buferzonas funkcijas.
  - Nav pieļaujama jauna meliorācija. Nav vēlama jauna meliorācija vai esošo sistēmu paplašināšana teritorijas tiešā tuvumā.

3. Priekšlikumi ZVBR zonējumam

Visa Zilākalna viļņotā līdzenuma ainavā saglabājams pašreizējais teritorijas zonējums.